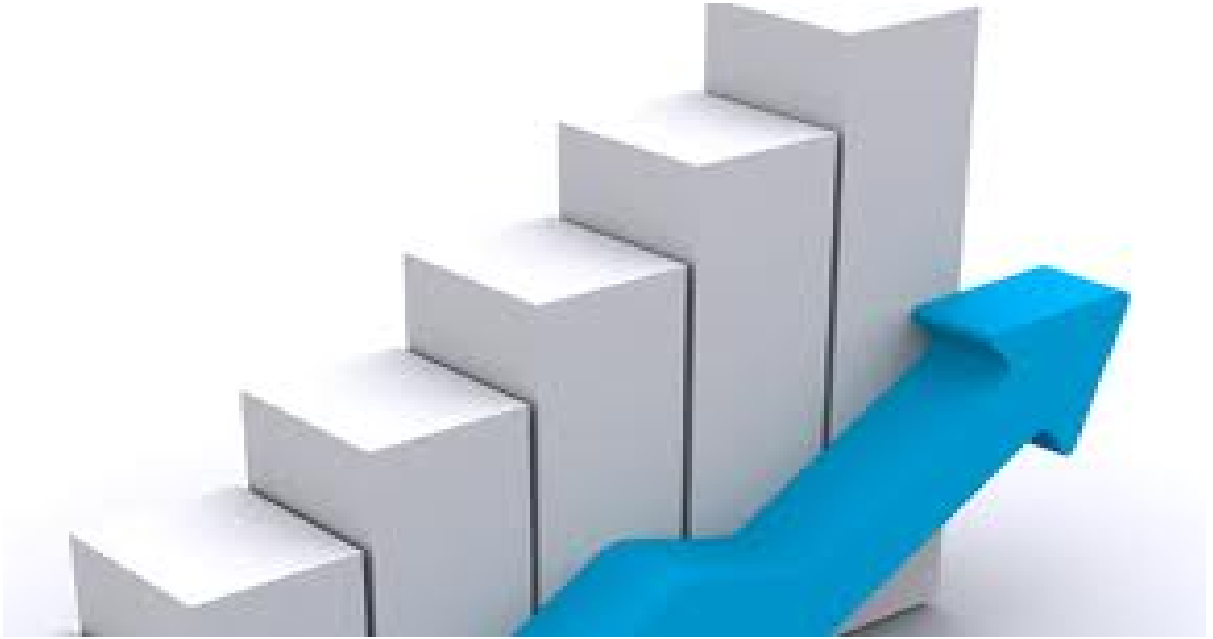

2010 YILI EKONOMİK GELİŞME MALİ DESTEK PROGRAMI
PROGRAM KAPANIŞ RAPORU

Temmuz 2012

PROGRAM KAPANIŞ RAPORU

1. GİRİŞ

Ajansımız, 2010 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi çerçevesinde; Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği ve Kalkınma Ajansları Destek Yönetim Kılavuzu'na (DYK) uygun olarak **17 Nisan 2010** tarihinde, Ekonomik Gelişme Mali Destek Programı için Proje Teklif Çağrısına çıkmıştır.

Ekonomik Gelişme Mali Destek Programı'nın amacı, TRC2 (Diyarbakır-Şanlıurfa) Bölgesi'nde yenilikçi ve modern yöntemler kullanılarak sanayi ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi, hizmet sektöründe turizmin teşvik edilmesi, sanayi, tarım ve turizm sektörlerindeki işletmelerin rekabet ve ihracat kapasitelerinin artırılması, böylece yeni istihdam olanakları yaratılarak işsizlik ve yoksulluğun azaltılmasıdır.

4 Haziran 2010 tarihinde başvurusu sona eren Ekonomik Gelişme Mali Destek Programına toplam **404** proje başvurusu yapılmıştır. Yapılan teknik ve mali değerlendirme sonucu yeterli puanı alarak başarılı olan **61 proje** sahibi ile Ajansımız arasında Destek Sözleşmesi imzalanarak proje uygulamalarına başlanmıştır.

Uygulama dönemi boyunca, programa ilişkin izleme ve değerlendirme faaliyetleri, Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği ile Destek Yönetim Kılavuzuna uygun olarak yürütülmüştür. Program kapsamında destek verilen bütün projeler, İzleme Bilgi Sistemine (İBS) aktarılmış; haberli ve habersiz izleme ziyaretleri yapılmış; ödemeler ara ve nihai raporlara göre gerçekleştirilmiş; projelerin uygulanmasına yönelik analizler ve risk değerlendirmeleri yapılarak gerekli durumlarda Erken Uyarı Raporları düzenlenmiş; yararlanıcı beyan raporları ile bildirim mektupları alınmış; zeyilname talepleri İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB) uzmanlarından oluşturulan Zeyilname İnceleme Komisyonu tarafından değerlendirilerek Genel Sekreter tarafından onaylanmış; ikişer aylık olarak hazırlanan Program İlerleme Raporları düzenli bir şekilde Yönetim Kurulu'na sunulmuştur.

Yararlanıcıların son ödemedeki üç ay sonra sunduğu Proje Sonrası Değerlendirme Raporu, proje izleme klasörüne eklenmiş; proje izleme klasörünün içeriği tamamlanmış ve kontrol edilmiş; İDB tarafından projenin değerlendirildiği Proje Kapanış Raporu (EK İ-21) hazırlanarak bilgi sistemine aktarılmıştır.

Bu rapor, Kalkınma Ajansları Destek Yönetim Kılavuzu'nun (s. 90) **“Program Kapanış Raporu”** başlıklı bölümünde yer alan; *“destek programında; projelerin başarı ve kalitelerinin, verilen mali desteklerin hedeflere ulaşma derecesinin değerlendirildiği program kapanış raporu (EK İ-22), tüm projelere nihai ödemeler yapıldıktan sonra en geç dört ay içinde İDB (İzleme ve Değerlendirme Birimi) tarafından hazırlanır ve Yönetim Kuruluna iletmek üzere Genel Sekretere sunulur. Ayrıca, program kapanış raporu Kalkınma Bakanlığı'na da sunulur”* hükmüne istinaden hazırlanmıştır.

2. EKONOMİK GELİŞME MALİ DESTEK PROGRAMI

2010 YILI EKONOMİK GELİŞME MALİ DESTEK PROGRAMI			
Başlangıç Tarihi	20.09.2010	Bitiş Tarihi	21.02.2012
Rapor Tarihi	07.06.2012		

PROGRAM BÜTÇESİ (TL)				
Teklif Çağrısı Öncesi Bütçe	12.500.000,00			
Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı (a)	12.477.038,73			
Toplam Eş finansman Tutarı (b)	13.394.494,65			
	Başlangıç (TL)	Bitiş (TL)	Toplam Gerçekleşen (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (x100)
Ajans Katkısı	12.477.038,73	11.112.165,03	(c) 10.446.972,53	(c)/(a) = 83,72
Eş finansman	13.394.494,65	12.004.389,75	(d) 10.671.988,68	(d)/(b) = 79,67

İMZALANAN SÖZLEŞMELER	
İlk Sözleşmenin İmza Tarihi	20.09.2010
Son Nihai Ödeme Tarihi	21.02.2012
Başlangıç Sayısı (a)	61
Başarıyla Tamamlanan (b)	55
Sözleşmelerin Uygulanma Yüzdesi (x100)	(b)/(a) = 90,16

3. PROGRAMIN GENEL ÖZETİ

Bu bölümde; programın genel uygulama sonrası değerlendirilmesi yapılmış; alınan dersler ile program kapsamında geliştirilmiş başarılı proje örneklerinin özetine yer verilmiştir. Ayrıca, yayınlanmasına izin verilen proje başarıları ve iyi uygulama örnekleri belirtilmiş; programın çıktıkları ile proje ve uygulama sürecinin olumlu ve olumsuz yönlerinden bahsedilmiştir.

3.1 Genel Uygulama Sonrası Değerlendirme/Alınan Dersler

Ajansın ilk uyguladığı mali destek programı olan 2010 yılı Ekonomik Gelişme Mali Destek Programı kapsamında destek alan ve projesini tamamlayan 55 yararlanıcının 4'ü kar amacı gütmeyen kurum/kuruluşlardan ve 51'i ise KOBİ'lerden oluşmaktadır.

Kar amacı gütmeyen yararlanıcıların projeleri genel itibarıyla, Bölgedeki KOBİ'lerin ihtiyaç duyduğu laboratuvar, araştırma merkezi ile örnek tarımsal ürün işleme tesisi gibi işleri ihtiva etmektedir.

Bu projelerle;

- **Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi** bünyesinde, Gıda Kontrol ve Araştırma Merkezi kurulmuştur.
- **Güney Doğu Anadolu Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü** bünyesinde, Bitki Islahı Laboratuvarı kurulmuştur.
- **Ceylanpınar Köylere Hizmet Götürme Birliği**'nce, Urfa Biberi (İSOT) Kurutma İşleme ve Paketleme Tesisi kurulmuştur.
- **Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası** bünyesinde, Şanlıurfa İhracat Geliştirme ve Danışmanlık Merkezi (ŞİGEM) kurulmuştur.

Diğer 51 projeye, Bölgedeki yararlanıcı KOBİ'ler, ilk kez imalat sektörüne girmiş veya mevcut işletmelerinin üretim ve istihdam kapasitelerini artırmaya yönelik makine teçhizat yenileme ve ek makine teçhizat alma yatırımları gerçekleştirmişlerdir.

Proje desteği alan 51 KOBİ'nin faaliyette bulunduğu sektörlerin dağılımı Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1- Projelerin Sektörel Dağılımı

S.N.	İl	Sektör	Proje Sayısı
1	Diyarbakır	Madencilik	4
2	Diyarbakır	İnşaat malzemeleri	3
3	Diyarbakır	Gıda	5
4	Diyarbakır	Makine Sanayi	1
5	Diyarbakır	Elektrik Elektronik	2
6	Diyarbakır	Turizm İşletmeciliği	2
7	Diyarbakır	Tekstil	2
8	Diyarbakır	Plastik Sanayi	3
9	Diyarbakır	Mobilya	2
10	Diyarbakır	Otomotiv Yan Sanayi	1
11	Diyarbakır	Tarımsal Sanayi	1
12	Diyarbakır	Metal Sanayi	3
13	Diyarbakır	Temizlik Malzemeleri	1
14	Şanlıurfa	Tarımsal Sanayi	1
15	Şanlıurfa	Turizm İşletmeciliği	3
16	Şanlıurfa	Gıda	5
17	Şanlıurfa	Tekstil	2
18	Şanlıurfa	Plastik Sanayi	2
19	Şanlıurfa	Elektrik Elektronik	2
20	Şanlıurfa	Makine Sanayi	2
21	Şanlıurfa	Madencilik	1
22	Şanlıurfa	Kimya Sanayi	1
23	Şanlıurfa	Metal Sanayi	1
24	Şanlıurfa	İnşaat	1

3.2 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örneklerinin Özeti

Program kapsamında uygulanan başarılı proje örneklerinden bazılarının özetleri aşağıda yer almaktadır.

❖ DTS Transformatör Elektrik Elektromekanik San. ve Tic. Ltd. Şti.

600.756,00 TL bütçeli “Kuru Tip Transformatör Seri Üretimine Geçiş İle Güç Transformatörü İmalatında Kapasite Arttırma Projesi” için Ajanstan 300.378,00 TL destek alan yararlanıcı, projesini hayata geçirmiş ve kuru tip trafo seri üretimine başlamış durumdadır.

Yararlanıcı, Dünyada pazarı gittikçe artan kuru tip trafuyu Türkiye’de üreten 4’üncü şirket konumuna gelmiştir. Yıllık cirosunun yaklaşık % 80’i ihracattan oluşan şirket, Afrika ve Arap Ülkeleri ağırlıklı olmak üzere ihracat yaptığı ülkelere İngiltere’yi de dâhil etmiştir. Proje ile işletme bünyesinde 4 ilave istihdam sağlanmıştır.

Projeye, DTS Transformatör, TÜBİTAK’tan aldığı Ar-Ge Desteğiyle prototipini ürettiği Kuru Tip Transformatörün seri üretimini gerçekleştirerek, rekabet, üretim, ihracat ve istihdam kapasitesini arttırmıştır.

❖ Eldar Gıda Dış. Tic. Ltd. Şti.

276.740,00 TL bütçeli “*Dondurma İmalatımızda Üretim Kapasitemizi Yükseltmek Projesi*” için Ajanstan 138.370,00 TL destek alan yararlanıcı, projesini hayata geçirmiş ve 200 kg/gün olan üretim kapasitesini 2.500 kg/gün seviyesine çıkarmıştır. Proje öncesinde oldukça ilkel şartlarda sürdürülen imalat, proje sonrası şirketin satın alıp gıda imalathanesi olarak dizayn ettiği 600 m² lik tesiste yapılmaktadır.

Proje bütçesi 276.740,00 TL olmasına rağmen, bina maliyeti vb. ile birlikte proje sahibi şirket yaklaşık 750.000,00 TL’lik bir yatırım gerçekleştirmiştir. Sezonda yaklaşık 15 işçi istihdam etmektedir. 138.370,00 TL’lik destekle, proje sahibi yaklaşık 5 katı tutarında yatırım yapmıştır.

Projeye, daha sağlıklı şartlarda üretim yapmaya başlayan, dağıtım ağını genişleten ve satış noktalarını arttıran Eldar Gıda, kendi markası olan “SİMDO” ile Diyarbakır ve çevre illerin tek dondurma üreten firması konumuna gelmiştir.

❖ Birecik Ak Gıda Ürünleri Nakliyat İnşaat Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.

360.000,00 TL bütçeli “*Süt Ürünlerinde Üretim Kapasitesinin Arttırılması ve Yeni Pazarlama Stratejileri İle İhracata Açılma Projesi*” için Ajanstan 180.000,00 TL’lik destek alan yararlanıcı, projesini hayata geçirmiş ve süt işleme kapasitesini 3.000 kg/gün’den 20.000,00 kg/gün’e çıkartmıştır.

Üretim yapılan mevcut bina, Mezra Belediyesi’nden 20 yıllığına kiralanmış ve önemli ölçüde tadilatın geçirilerek gıda üretimi için elverişli hale getirilmiştir. İşletmede ağırlıklı kısmı bayan olan daimi 15 işçi istihdam edilmiştir. Proje sahibinin toplam yatırım tutarı 600.000,00 TL seviyesindedir. Destek vesilesiyle destek tutarının yaklaşık 3,5 katı seviyesinde bir mali kaynak yatırıma dönüşmüştür.

Bu projeye, daha önce yerel bir marka olarak süt ve süt ürünleri işleyen bir firma olan Birak Gıda, bölgesel bir marka haline gelmiştir.

❖ **Dimin Madencilik Sanayi ve Tic. A.Ş.**

1.235.589,50 TL bütçeli “*Topçular Krom Konsantr Tesis Projesi*” için Ajanstan 331.858,00 TL’lik destek alan yararlanıcı, projesini başarılı bir şekilde uygulamış ve cevher zenginleştirme tesisini faaliyete geçirmiştir. Söz konusu yatırımın toplam bedeli yaklaşık 3.000.000,00 TL seviyesinde olup tesis bünyesinde 41 kişilik istihdam sağlanmıştır.

Hani İlçesi Topçular Köyü’nde uygulanan proje, Diyarbakır kırsal alanında 42 haneli Topçular Köyü’nde yerel bir maden potansiyelinin işlenip değerlendirilerek çok büyük bir istihdamın sağlanmasına katkıda bulunmuştur.

❖ **Bistex Tekstil Turizm İnşaat Taahhüt Tic. Ltd. Şti.**

245.595,00 TL bütçeli “*Jiber İçgiyim Teknoloji Seviyesinin Artırılması ve Kurumsallaşma Projesi*” için Ajanstan 144.407,00 TL’lik destek alan yararlanıcı, projesini hayata geçirmiş ve tesiste 75 kişilik ek istihdam sağlamıştır.

Kendisine ait “JİBER” markasıyla üretim yapan firma, daha önce merdiven altında gerçekleştirdiği üretimini, Diyarbakır OSB’ye taşıyarak yeni ve modern bir üretim tesisi kurmuş ve ürettiği iç giyim ürünleri 66 ilde satılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda, firma, ihracat yapmaya başlamıştır.

Projenin önemi, Bölgede emek yoğun bir alan olan konfeksiyon sektöründe % 90’ı genç kız ve kadın olan toplam 75 kişiye ek istihdam yaratmış olmasıdır.

❖ **Hayati Plastik Sulama Boru San. ve Tic. Ltd. Şti.**

312.210,00 TL bütçeli “*Hayati Plastik Ürün Çeşitliliğinin ve Üretim Kapasitesinin Artırılması Projesi*” için Ajanstan 156.105,00 TL’lik destek alan yararlanıcı, projesini hayata geçirmiş ve üretim kapasitesi artan tesiste ilave 11 kişiye istihdam sağlamıştır.

Proje uygulama süresi zarfında, Firma, ihracat yaptığı ülke sayısını artırmış ve Gürcistan’ı da satış yaptığı ülkeler (Irak ve geçmiş dönemde Suriye) arasına dahil etmiştir.

❖ **Dollvet Veteriner Aşı İlaç Biyolojik Madde Üretimi San. Tic. A.Ş.**

1.269,984,10 TL bütçeli “*Veteriner Aşıları Dolum Tesisi Projesi*” için Ajanstan 368.725,27 TL’lik destek alan yararlanıcı, projesini hayata geçirmiştir.

İlk etapta Aşı ve Antiserum üretimi yapacak laboratuvarlarını devreye alan Dollvet, ürün yelpazesi ve kapasitesi bakımından dünyanın sayılı kuruluşlarından biri olmaya adaydır. Her türlü hayvansal aşığı üretebilecek bir altyapı kurarak, dünya piyasalarında var olmayı hedeflemiştir. Dollvet kurulurken, uluslar arası standartlar baz alınarak dizayn edilmiş ve teknik altyapısı ona göre oluşturulmuştur.

Tesis GMP olarak adlandırılan *İyi Üretim Uygulamalarına* uygun olarak dizayn edilmiştir.

3.3 Yayınlanmasına İzin Verilen Başarılı Projeler ve İyi Uygulama Örnekleri

❖ **1 Mayıs 2011** tarihli **Today’s Zaman** Gazetesi **Business** sayfasında Ajansımıza ve destek verdiğimiz aşağıdaki projelere yer vermiştir.

- Arı Madencilik San. Tic. A.Ş. (Diyarbakır)
- Badıllı Zirai Aletler İmalat San. ve Tic. Ltd. Şti. (Şanlıurfa)
- Hayati Plastik Sulama Boru San. ve Tic. Ltd. Şti. (Şanlıurfa)
- Güney Yapı Ürünleri İnşaat İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti. (Diyarbakır)
- Birecik Ak Gıda Ürünleri Nakliyat İnşaat Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti. (Şanlıurfa)
- Bistex Tekstil Turizm İnşaat Taahhüt Tic. Ltd. Şti. (Diyarbakır)
- DTS Transformatör Elektrik Elektromekanik San. ve Tic. Ltd. Şti. (Diyarbakır)

❖ 17.02.2011 tarihinde TRT ekibiyle aşağıdaki proje sahipleri ziyaret edilmiş ve haber yapılmıştır.

- DTS Transformatör Elektrik Elektromekanik San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Güney Yapı Ürünleri İnşaat İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti.
- AZ-TAŞ Mermercilik İnşaat Nakliyat Tekstil Mobilya Ticaret Ltd. Şti.

❖ 18 Mayıs 2012 tarihinde Dünya Gazetesi KOBİ’den ekinde AZ-TAŞ Mermercilik İnşaat Nakliyat Tekstil Mobilya Ticaret Ltd. Şti. ile ilgili haber yapılmıştır.

- ❖ 14 Eylül 2011 tarihinde Özgür Haber Gazetesi'nde (Yerel), Bistex Tekstil Turizm İnşaat Taahhüt Tic. Ltd. Şti. ile ilgili haber yapılmıştır.
- ❖ 28 Eylül 2011 tarihinde Özgür Haber Gazetesi'nde (Yerel), Eldar Gıda Dış. Tic. Ltd.Şti. ve DTS Transformatör Elektrik Elektromekanik San. ve Tic. Ltd. Şti. ile ilgili haber yapılmıştır.

3.4 Temel Program Çıktıları

Desteklenen 55 proje genel itibarıyla makine ekipman yenileme ve kapasite artışı amaçlı projeler olup program kapsamında;

- **443 kişilik¹** ilave istihdam sağlanmıştır.
- **306** adet makine ekipman satın alınmıştır.
- **2** adet laboratuvar tesis edilmiştir (Gıda Kontrol ve Bitki Islahı Laboratuvarları).
- **5** Projede işletme bünyesinde ürün iyileştirmesine yönelik çeşitli testler yapılan laboratuvar tesis edilmiştir (Sizem Un Petrol Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti., Dimin Madencilik A.Ş., Diyar Kablo Elektrik İnş. Nakliye San. ve Tic. Ltd. Şti., Sürgücü Süt ve Üzüm Ürünleri Gıda Petrol Ürünleri İnş. Elektr. San. ve Tic. Ltd. Şti., Tekin Boru San. Tic. Ltd. Şti.).
- **237** Adet otel odası renovasyonu yapılmıştır.
- **1** firma (Muhsin YILDIZ-Gül-Pa İnşaat), daha önce ticaretini yaptığı inşaat malzemesinin imalatına başlamıştır.

3.5 Proje ve Uygulama Sürecinin Negatif Yönleri

- Projelerin genelinde inovatif çalışmalar sınırlı kalmış, daha çok mevcut kapasiteyi artırmaya yönelik projeler ile teknoloji yenilemeye yönelik projeler ön plana çıkmıştır.
- Desteklenen projelerin bir çoğu danışmanlık firmaları marifetiyle hazırlandığı için, projede öngörülen hedeflerin reel çıktılardan farklı ve abartılı kurgulandığı gözlemlenmiştir.
- Başvuru sırasında Ajansa teslim edilen projelerin iyi kurgulanmaması sebebiyle, uygulama sürecinde çok fazla değişiklik talebi oluşmuştur.

¹ İstihdam edilen kişi sayısı proje sahiplerinin beyanı doğrultusunda elde edilen rakamdır.

- Projelerin uygulanması için öngörülen Satın Alma Rehberi'ndeki usul ve kurallar, reel sektörün ticari teamülleriyle çok örtüşmemektedir. Bu durum, uygulamada bürokrasiye ve satın almalarda sorunlara yol açabilmektedir. Bu nedenle, doğrudan alım limitinin artırılarak pazarlık ve açık ihale usullerinin oluşturduğu bürokrasinin proje satın alma sürecini bloke etmesinin önüne geçilebileceği değerlendirilmektedir.

4. DİĞER PROGRAM/BİLEŞENLER İÇİN TAVSİYE/ÖNERİLER

Mevcut proje tekliflerini değerlendirme sistemi, KOBİ'lerin kredibilitelerini ölçmeye imkan vermemektedir. KOBİ'lerin bankalar ve mali kurumlar nezdindeki kredibilitesi, Ajansların bankalarla yaptığı protokollerle temin edilmeye çalışılmaktadır. Ajansların bankacılık sektörünün kullandığı kredibilite ölçüm araç ve ekranlarına erişimi için BDDK ile gerekli protokolün bakanlık düzeyinde yapılması, Ajansların gerek izleme ve değerlendirme sürecinde gerekse Yatırım Destek Ofisi Faaliyetleri kapsamında KOBİ'leri daha doğru analiz etmelerine ve süreci doğru yönetmelerine katkı sağlayacaktır.

Sorumlu:	Raporu Onaylayan:
A. Önder ÖZKUL İDB Başkanı	Dr. İlhan KARAKOYUN Genel Sekreter
Tarih: 25.07.2012	Tarih: 25.07.2012
İmza:	İmza:

Bu rapor, Kalkınma Ajansları Destek Yönetim Kılavuzu'nun (s. 90) "**Program Kapanış Raporu**" başlıklı bölümünde yer alan; "destek programında; projelerin başarı ve kalitelerinin, verilen mali desteklerin hedeflere ulaşma derecesinin değerlendirildiği program kapanış raporu (EK İ-22), tüm projelere nihai ödemeler yapıldıktan sonra en geç dört ay içinde İDB (İzleme ve Değerlendirme Birimi) tarafından hazırlanır ve Yönetim Kuruluna iletilmek üzere Genel Sekretere sunulur. Ayrıca, program kapanış raporu Kalkınma Bakanlığı'na da sunulur" hükmüne istinaden, Ajans Yönetim Kurulu'nun **Haziran** toplantısında (13.07.2012 tarihli toplantı) Kurula sunulmuş ve Yönetim Kurulu'nca uygun görülmüştür.